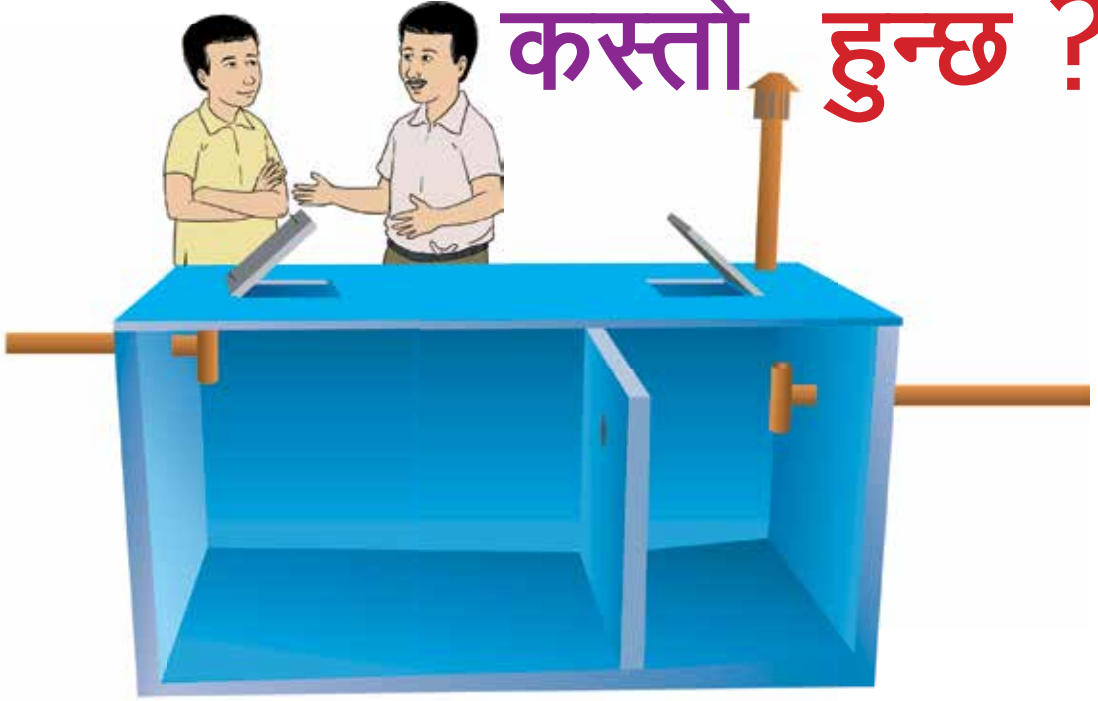

सेप्टिक ट्यांकी कस्तो हुन्छ ?

सेप्टिक ट्यांकी के हो ?

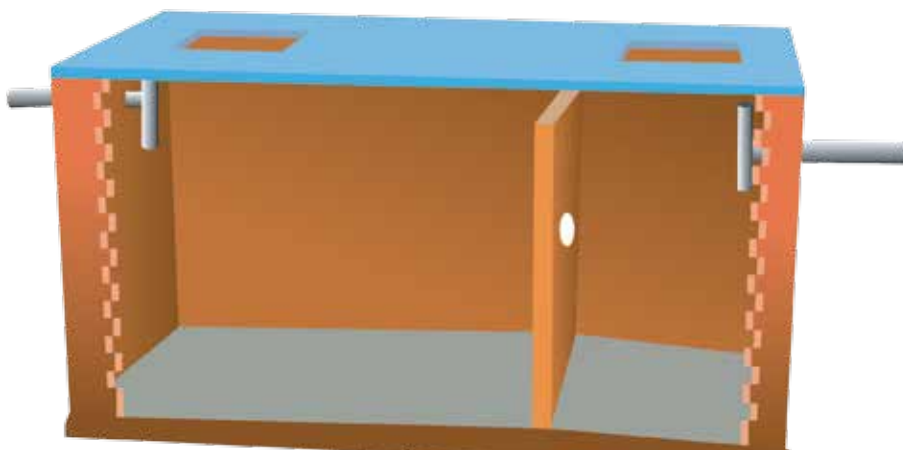
सेप्टिक ट्यांकी फोहरपानी भण्डारण र प्रशोधन गर्ने एक प्रकारको संरचना हो । सामान्यतया यसले फोहरपानीलाई करिब ३०-४० प्रतिशत मात्र प्रशोधन गर्दछ । तसर्थ यसबाट निस्किएको लेदो वा फोहरपानीलाई पुनःप्रशोधनको आवश्यकता पर्दछ । शौचालयबाट बगेको दिसा र फोहरपानी सेप्टिक ट्यांकीमा जम्मा भएपछि दिसाजन्य लेदोको रूपमा परिणत हुन्छ । उक्त दिसाजन्य लेदोलाई नियमित रूपमा रित्याएर पुनःप्रशोधन गरी सुरक्षित विसर्जन वा पुनः प्रयोग गरिन्छ भने सेप्टिक ट्यांकीबाट निस्केको फोहरपानीलाई सोकपिट मार्फत् जमिनमुनि पठाइन्छ वा ढलमार्फत् प्रशोधन केन्द्रमा लगेर पुनःप्रशोधन गरि सुरक्षित विसर्जन वा पुनःप्रयोग गरिन्छ । "सोकपिट" पानीलाई सुरक्षित विधिद्वारा जमिनमुनि पठाउनको लागि बनाइने एउटा सरल प्रविधि हो । सोकपिट बेग्लै संरचना भएपनि यसलाई सेप्टिक ट्यांकीको अभिन्न अंगको रूपमा लिइन्छ ।

मुलतः स्तरीय सेप्टिक ट्यांकीमा निम्न ३ वटा आधारभुत गुण हुनुपर्दछ ।

- ◆ सेप्टिक ट्यांकी पानी नछिर्ने वा नरसाउने (Water Seal) हुनुपर्दछ ।
- ◆ सेप्टिक ट्यांकी २ खण्डे र न्यूनतम १.२ मिटर गहिरो हुनुपर्दछ ।
- ◆ सेप्टिक ट्यांकीको साथमा सोकपिटको व्यवस्था हुनुपर्दछ ।

सेप्टिक ट्यांकी कस्तो हुन्छ ?

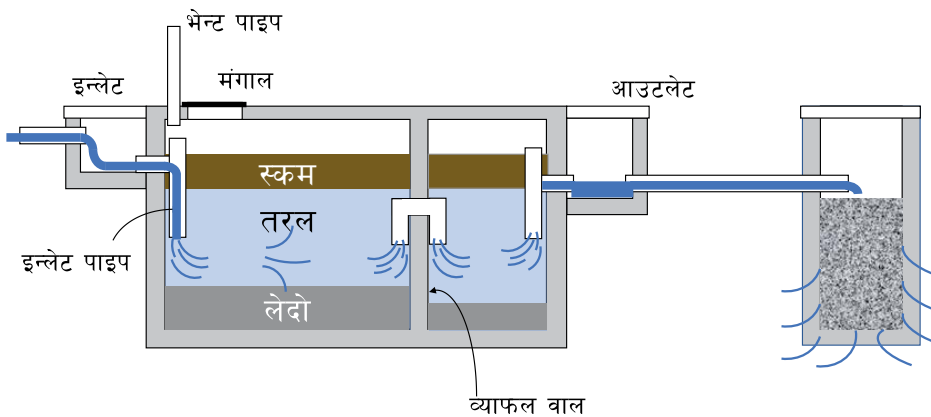
सेप्टिक ट्यांकी सामान्यतया दुईखण्डे आयतकारको संरचना हो । यसको लम्बाइ, चौडाइ भन्दा २ देखि ४ गुणा लामो हुन्छ भने गहिराइ न्यूनतम १.२ मिटर हुन्छ । यसको इन्लेट तिरको खण्ड दुई तिहाई हुन्छ भने आउटलेट तिरको खण्ड एक तिहाई हुन्छ । यी दुई खण्डलाई गारोले छुट्याइएको हुन्छ जसलाई "ब्याफल वाल" भनिन्छ । तुलो खण्डबाट फोहरपानी सानो खण्डमा पठाउनको लागि ब्याफल वालमा निकास प्वालको व्यवस्था गरिएको हुन्छ । सेप्टिक ट्यांकीबाट निस्किएको आंशिक प्रशोधन भएको फोहरपानीलाई सोकपिटमा पठाइन्छ । सोकपिट सामान्यतया १.५ मिटर गहिराइको गोलाकार खाल्डो हो । यसको गारो मौरीको धारजस्तो प्वालहरू भएको अर्थात् हनिकम्ब (Honeycomb) प्रकारको हुन्छ । खाल्डोलाई पुर्णतया: ईटाको टुल्टुला टुक्रा वा तुलो साइजको गिट्टीले भरेको हुन्छ ।

सेप्टिक ट्यांकीले कसरी काम गर्दछ ?

सेप्टिक ट्यांकीमा फोहरपानी तीन तरिकाबाट प्रशोधन हुन्छ: तैरिएर, थिग्रिएर र कुहिएर । फोहरपानी सेप्टिक ट्यांकीभित्र प्रवेश गरेपछि केहि समयको लागि भण्डारण हुन्छ । यस क्रममा फोहरपानीसँगै मिसिएर आएका गह्रुँगो वस्तुहरू पिधमा थिग्रिन्छ भने तेलिय र हलुका वस्तु पानीको सतहमाथि तैरिरहन्छ । अनि तैरिन र थिग्रिन नसकेको वा कुहिन लामो समय लाग्ने वस्तुहरू फोहरपानीमा धमिलो पनाको रूपमा रहन्छ । यसरी थिग्रिएको, तैरिएको एवम् थिग्रिन र तैरिन नसकी फोहरपानीमै रहेको वस्तुहरूमध्ये कुहिने खालको वस्तु जैविक प्रक्रियाबाट कुहिएर लेदो र मिथेन ग्यासमा परिणत हुन्छ । यस क्रममा उत्पादन भएको लेदो (Sludge) को रूपमा पिधमा जम्मा हुन्छ र ग्यास उडेर जान्छ भने नकुहिने हलुका वस्तु तैरिएर स्कम (Scum) बन्छ । प्रशोधित फोहरपानीलाई सेप्टिक ट्यांकीको आउटलेट मार्फत् सोकपिटमा पठाइन्छ । सोकपिटमा प्रवेश गरेको फोहरपानी यसको पिध र भित्तामार्फत् सोसिएर जमिनमुनि सुरक्षित विसर्जन हुन्छ । फोहरपानीलाई सोकपिटको केन्द्र भागमा लगेर छोडिन्छ जसले पानीलाई चारैतिर एकनासले फैलिन मद्दत गर्दछ । सोकपिटले पानीमा भएको जैविक प्रदुषणलाई केहि हदसम्म प्रशोधन समेत गर्दछ ।

सेप्टिक ट्यांकी कति ठूलो हुनुपर्दछ ?

सेप्टिक ट्यांकी चाँडो वा कहिल्यै नभरियोस् भनेर ठूलूठूलो संरचना बनाउने एवम् सेप्टिक ट्यांकीको गारो र पिँध पानी रसाउने खालको बनाउने आम प्रचलन छ । यो बुझाई र अभ्यास सरासर गलत हो । संरचना ठूलो हुँदाँमा ढिलो वा कहिल्यै नभरिने होइन । वास्तवमा सेप्टिक ट्यांकीले प्रशोधन गर्न नसकेर, सेप्टिक ट्यांकीबाट निस्कने पानीले उचित निकास नपाएर वा वर्षा/भूमिगत पानी छिरेर सेप्टिक ट्यांकी चाँडो भरिन्छ । तसर्थ सेप्टिक ट्यांकी छिटो भरिने समस्या न्यूनीकरणको लागि सहि तरिकाले डिजाइन गरी पानी नछिर्ने र सोकपिट सहितको सेप्टिक ट्यांकी निर्माण गर्नु अत्यावश्यक हुन्छ । सेप्टिक ट्यांकीको साइज मुलतः प्रयोगकर्ताको संख्या, प्रयोग हुने पानीको मात्रा (Water Consumption), रित्याउने अवधि (Desludging Period) र पानी अवधारण समय (Hydraulic Retention Time) मा भर पर्दछ । सामान्यतयाः सेप्टिक ट्यांकीको डिजाइनको लागि प्रयोग हुने पानीको मात्रा १०० लिटर प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन, रित्याउने अवधि २ वर्ष र अवधारण समय २४ घण्टा लिने गरिन्छ । यसै आधारमा प्रयोगकर्ताको संख्या अनुसार आवश्यक पर्ने सेप्टिक ट्यांकीको साइजलाई निम्न तालिका १ मा प्रस्तुत गरिएको छ । उक्त तालिकाको प्रयोग गरेर डकर्मी वा घरधनी स्वयम्ले संभावित प्रयोगकर्ताको संख्याको आधारमा आफूलाई आवश्यक पर्ने सेप्टिक ट्यांकीको साइज थाहा पाउन सकिनेछ ।

तालिका १: हिमाली क्षेत्रको लागि आवश्यक सेप्टिक ट्यांकीको न्यूनतम साइज

प्रयोगकर्ताको संख्या	५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
लम्बाइ (पहिलो खण्ड) L1, मि	१.०	१.३	१.६	१.८	२.०	२.६	२.९	३.१	३.९	४.५	५.०	५.५
लम्बाइ (दोस्रो खण्ड) L2, मि	०.५	०.७	०.८	०.९	१.०	१.३	१.४	१.६	१.९	२.२	२.५	२.७
चौडाइ (b), मि	०.७	१.०	१.२	१.४	१.५	२.०	२.४	२.४	२.९	३.४	३.८	४.१
उचाइ/गहिराइ (h), मि	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०
कुल आयतन (m ^३)	१.६	३.०	४.३	५.७	६.८	११.७	१५.५	२२.६	३३.६	४५.६	५७.०	६७.२

तालिका २: पहाडी क्षेत्रको लागि आवश्यक सेप्टिक ट्यांकीको न्यूनतम साइज

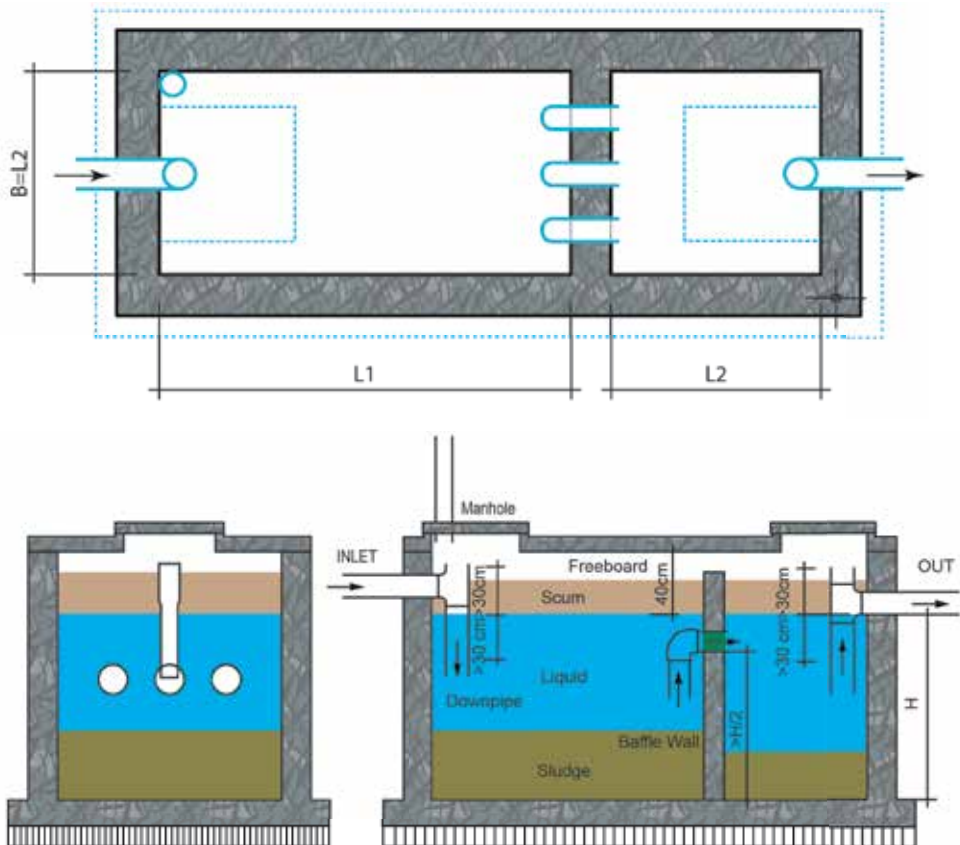
प्रयोगकर्ताको संख्या	५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
लम्बाइ (पहिलो खण्ड) L1, मि	०.९	१.३	१.५	१.८	१.९	२.४	३.०	२.९	३.६	४.१	४.७	५.३
लम्बाइ (दोस्रो खण्ड) L2, मि	०.५	०.७	०.८	०.९	०.९	१.२	१.५	१.५	१.८	२.१	२.३	२.७
चौडाइ (b), मि	०.७	१.०	१.२	१.३	१.४	१.८	२.२	२.२	२.७	३.१	३.५	४.०
उचाइ/गहिराइ (h), मि	१.४	१.४	१.४	१.४	१.५	१.५	१.५	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०
कुल आयतन (m ^३)	१.४	२.८	३.९	४.९	५.९	९.७	१४.९	१९.४	२९.२	३८.४	४९.०	६४.०

तालिका ३: तराई क्षेत्रको लागि आवश्यक सेप्टिक ट्यांकीको न्यूनतम साइज

प्रयोगकर्ताको संख्या	५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
लम्बाइ (पहिलो खण्ड) L1, मि	०.९	१.३	१.५	१.७	१.८	२.३	२.९	२.८	३.५	४.०	४.५	४.९
लम्बाइ (दोस्रो खण्ड) L2, मि	०.५	०.७	०.८	०.९	०.९	१.२	१.४	१.४	१.७	२.०	२.२	२.४
चौडाइ (b), मि	०.७	१.०	१.२	१.३	१.४	१.८	२.१	२.१	२.६	३.०	३.४	३.७
उचाइ/गहिराइ (h), मि	१.३	१.३	१.३	१.४	१.५	१.५	१.५	२.०	२.०	२.०	२.०	२.०
कुल आयतन (m ³)	१.३	२.६	३.६	४.७	५.७	९.५	१३.५	१७.६	२७.०	३६.०	४५.६	५४.०

तालिकामा उल्लेखित नाप सेप्टिक ट्यांकीको भित्री नाप हो । तसर्थ उक्त नापमा गारोको नाप जोडेपछि सेप्टिक ट्यांकीको संरचनागत नाप निस्कन्छ भने उचाइ/गहिराइले सेप्टिक ट्यांकीको पिँधबाट पानीको सतह वा आउटलेटसम्मको उचाइलाई जनाउँछ र उक्त उचाइमा फ्रिबोर्डको उचाइ जोडेर सेप्टिक ट्यांकीको उचाइ निकालिन्छ ।

सेप्टिक ट्यांकीका प्लान र सेक्सनहरू

सेप्टिक ट्यांकी के केले बनाउन सकिन्छ ?

सेप्टिक ट्यांकी स्थानियस्तरमा उपलब्ध हुने निर्माण सामग्री जस्तै ईटा, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा र दक्ष जनशक्ति प्रयोग गरेर निर्माण गर्न सकिन्छ । आजभोलि प्लाष्टिक वा फाइबरग्लास र सिमेन्ट कंक्रीटबाट निर्मित तयारी सेप्टिक ट्यांकी समेत उपलब्ध भइरहेको छ । प्रयोग गरिने आधारभूत सामग्रीको आधारमा साइट मै निर्माण गर्न सकिने सेप्टिक ट्यांकीको संरचना र यसको लागि आवश्यक पर्ने निर्माण सामग्री एवम् जनशक्ति र त्यसको परिमाण निम्न तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ । उक्त तालिकाको प्रयोग मार्फत् डकर्मी, मिस्त्री र घरधनी स्वयमले समेत आफूलाई आवश्यक पर्ने सेप्टिक ट्यांकीको साइज अनुसारको लागत सजिलै थाहा पाउन सक्नेछ ।

**हिमाली क्षेत्रको लागि सेप्टिक ट्यांकी बनाउन लाग्ने
आवश्यक निर्माण, सामग्री, जनशक्ति र यसको परिमाण**

तालिका ४ : कंक्रीटको संरचना

क्र.स.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	घ.मि	०.४	०.६	०.८	०.९	१.१	१.८	२.४	२.६	३.९	५.१	६.२	७.३
२	सिमेन्ट	बोरा	१३	१८	२३	२६	३०	४२	५५	७०	१०३	१३५	१५८	१७९
३	बालुवा	घ.मि.	१.२	१.८	२.३	२.७	३.१	४.५	५.९	७.२	१०.७	१४.०	१६.५	१८.८
४	गिट्टी	घ.मि.	१.४	२.०	२.५	२.९	३.३	४.७	६.५	८.१	१२.४	१६.५	१९.३	२२.०
५	डण्डी	के.जी.	११५	१६३	२०१	२३२	२६६	७४२	१०१५	१२९६	१८९७	२५३१	२९५१	३३४०
६	फर्मा	व.मि.	२०.४	२७.५	३३.०	३७.३	४१.९	५५.२	६४.६	८४.४	१०७.४	१२७.०	१४४.६	१६०.६
७	पाइप र फिटिङ	मि.	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५
८	डकर्मी	संख्या	६	९	११	१३	१४	२४	३२	४०	५७	७४	८६	९७
९	ज्यामी	संख्या	१६	२३	२९	३४	४०	६३	८२	१०६	१५८	२०६	२४५	२८१

तालिका ५ : ढुंगाको संरचना

क्र.स.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	घ.मि.	६०	७६	८९	९९	१०९	१४०	१६१	२०६	३२८	३७८	४२५	४६६
२	सिमेन्ट	बोरा	१९	२६	३१	३५	४०	५४	६४	७७	१३२	१५८	१८२	२०५
३	बालुवा	घ.मि.	३५	४६	५५	६२	६९	९२	१०९	१३३	२१८	२५७	२९२	३२९
४	गिट्टी	घ.मि.	१०	१४	१८	२१	२४	३५	४४	४६	९४	११७	१४०	१६१
५	डण्डी	के.जी.	६४	९२	११५	१३४	१५६	४५८	५७०	६०८	१,२०३	१,५०३	१,७९८	२,०७८
६	फर्मा	व.मि.	२१	३४	४४	५३	६४	९९	१२८	१३७	२१६	२७८	३४०	४००
७	पाइप र फिटिङ	मि.	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५
८	डकर्मी	संख्या	१३	१७	२०	२२	२५	३६	४२	५२	८४	१००	११४	१२८
९	ज्यामी	संख्या	४१	५५	६५	७४	८३	११४	१३५	१७१	२८१	३३६	३८७	४३५

नोट: हिमाली क्षेत्रको लागि ईटाको संरचना लागू हुँदैन ।

पहाडी क्षेत्रको लागि सेप्टिक ट्यांकी बनाउन लाग्ने आवश्यक निर्माण, सामग्री, जनशक्ति र यसको परिमाण

तालिका ६: ईटाको संरचना

क्र.स.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ईटा	संख्या	८६३	१,२०६	२,५४४	२,९२३	३,२९१	४,५८६	५,७६३	६,७७३	८,६७६	१०,१५१	१५,५२१	१८,०२९
२	सिमेन्ट	बोरा	८	१२	२०	२३	२६	४१	५४	५९	८६	१०४	१४३	१७२
३	बालुवा	घ.मि.	१	२	३	३	३३	५	७	७	१०	१२	१७	२०
४	गिट्टी	घ.मि.	१	१	१	२	१७	३	४	४	७	९	१२	१५
५	डण्डी	के.जी.	३०	५१	८२	१०१	११२	४३३	६०६	५८८	९४३	१,१९२	१,५९१	१,९९३
६	फर्मा	व.मि.	१६	२९	३७	४७	५३	९	१२८	१२४	१८२	२३२	२९१	३७२
७	पाइप र फिटिङ	मि.	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५
८	डकर्मी	संख्या	६	८	१३	१५	१७	२७	३५	३९	५४	६५	८९	१०६
९	ज्यामी	संख्या	१२	१९	३०	३६	४१	६५	८७	९८	१४३	१७५	२३७	२८९

तालिका ७: कंक्रीटको संरचना

क्र.स.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ईटा	संख्या	२०८	३५४	४४२	५८४	६५१	१,०००	१,४६८	१,४३८	२,२७६	२,८६९	३,५३१	४,४५५
२	सिमेन्ट	बोरा	१२	१८	२१	२८	३१	४२	६०	७०	१२०	१४४	१६८	२०२
३	बालुवा	घ.मि.	१.१	१.६	२	२.६	३	४.०	५.७	६.५	१०.९	१३.१	१५.६	१८.८
४	गिट्टी	घ.मि.	१.३	१.९	२	३.२	४	४.८	७.०	८.१	१४.७	१७.७	२०.८	२५.१
५	डण्डी	के.जी.	११०	१५७	१८४	२५९	२८५	७६६	१,११७	१,३२६	२,३५६	२,८०४	३,२८२	३,९१९
६	फर्मा	व.मि.	१९.५	२६.१	३०	३५.१	४०	५१.०	६४.५	७८.३	१००.७	११७.३	१३४.५	१५६.९
७	पाइप र फिटिङ	मि.	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५
८	डकर्मी	संख्या	६	८	१०	१३	१४	२३	३३	३९	६३	७५	८८	१०५
९	ज्यामी	संख्या	१५	२२	२६	३५	३९	५९	८५	१०१	१६८	२०४	२४४	२९७

तालिका ८: ढुंगाको संरचना

क्र.स.	सामग्री	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ढुंगा	घ.मि.	५.८	७.३	८.२	९.२	१०.३	१३.०	१५.९	१९.१	३०.६	३५.०	३९.६	४५.४
२	सिमेन्ट	बोरा	१९	२५	२९	३३	३७	४९	६३	७०	१२५	१४८	१७३	२०६
३	बालुवा	घ.मि.	३.४	४.५	५.१	५.८	६.५	८.५	१०.७	१२.२	२०.४	२३.९	२७.६	३२.५
४	गिट्टी	घ.मि.	०.९	१.४	१.७	२.०	२.२	३.१	४.३	४.१	९.०	११.०	१३.३	१६.५
५	डण्डी	के.जी.	६१	९२	१०९	१३०	१४४	४०८	५५७	५४२	१,१८१	१,४५७	१,७६२	२,१८५
६	फर्मा	व.मि.	२.१	३.४	४.१	५.१	५.८	८.६	१२.४	१२.०	१९.१	२४.३	३०.१	३८.३
७	पाइप र फिटिङ	मि.	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५
८	डकर्मी	संख्या	१२	१६	१८	२१	२३	३३	४२	४८	७९	९३	१०८	१२७
९	ज्यामी	संख्या	४०	५२	६०	६९	७८	१०४	१३३	१५७	२६२	३१०	३६०	४२८

तराई क्षेत्रको लागि सेप्टिक ट्यांकी बनाउन लाग्ने आवश्यक निर्माण, सामग्री, जनशक्ति र यसको परिमाण

तालिका ९: ईटाको संरचना

क्र.स.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ईटा	संख्या	५७७	८३५	९७५	१,९२०	२,१६४	२,९९२	३,७१६	४,३६०	५,५७२	६,५४६	१०,१२६	११,१२७
२	सिमेन्ट	बोरा	८	१२	१५	२४	२७	३८	४९	५४	८१	९९	१३६	१५३
३	बालुवा	घ.मि.	१.०	१.५	१.८	३.०	३.४	४.७	६.१	६.८	९.८	११.९	१६.६	१८.६
४	गिट्टी	घ.मि.	०.५	०.८	१.०	१.५	१.७	२.६	३.६	३.४	६.५	८.२	१०.९	१२.५
५	डण्डी	के.जी.	३२	५४	६८	१००	११२	३३७	४६४	४५०	८३०	१,०५२	१,३९६	१,६०७
६	फर्मा	व.मि.	१७	२९	३७	४५	५१	७.९	११.३	१०.९	१७.१	२२.०	२७.०	३१.६
७	पाइप र फिटिङ	मि.	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५
८	डकर्मी	संख्या	५	८	१०	१५	१७	२५	३२	३७	५२	६३	८६	९६
९	ज्यामी	संख्या	१२	१९	२३	३६	४१	६१	८०	९१	१३६	१६८	२२८	२५७

तालिका १० : कंक्रीटको संरचना

क्र.स.	सामग्री र जनशक्ति	एकाई	प्रयोग गर्ने व्यक्तिको संख्या											
			५	१०	१५	२०	२५	५०	७५	१००	१५०	२००	२५०	३००
१	ईटा	संख्या	१४१	२४०	२९९	३५५	४०२	६२३	९०६	८८७	१,३४६	१,७६१	२,१३२	२,४७९
२	सिमेन्ट	बोरा	११	१७	२०	२३	२७	३६	५२	६१	८९	११७	१३५	१५२
३	बालुवा	घ.मि.	१.०	१.६	१.९	२.२	२.६	३.६	५.१	५.७	८.५	११.०	१२.९	१४.६
४	गिट्टी	घ.मि.	१.२	१.९	२.२	२.६	३.०	४.१	६.०	७.०	१०.६	१४.१	१६.५	१८.६
५	डण्डी	के.जी.	१०१	१५०	१७७	२०९	२३८	६४५	९५३	१,१२७	१,६४१	२,१८६	२,५३१	२,८४४
६	फर्मा	व.मि.	१७.५	२४.८	२८.५	३३.६	३८.१	४९.१	६१.५	७४.८	९५.२	११२.१	१२७.०	१४०.१
७	पाइप र फिटिङ	मि.	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५	१.५
८	डकर्मी	संख्या	५	८	९	११	१३	२१	२९	३४	४९	६२	७२	८१
९	ज्यामी	संख्या	१३	२१	२५	३०	३५	५३	७६	८९	१३३	१७३	२०४	२३२

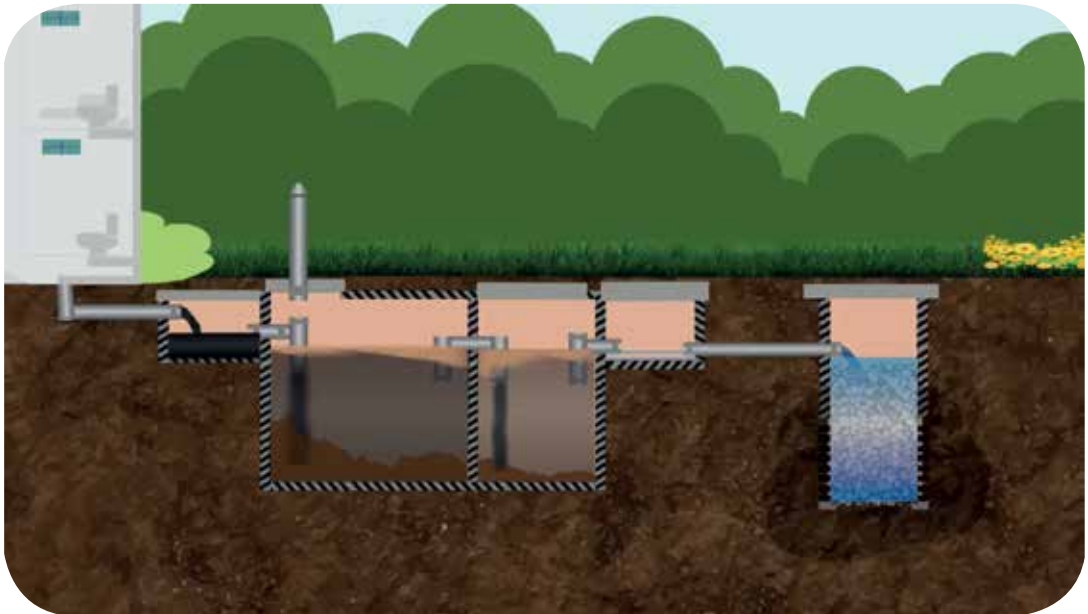
नोट: तराई क्षेत्रको लागि ढुंगाको संरचना लागू हुँदैन ।

सारांशमा सेप्टिक ट्यांकी सम्बन्धी महत्वपूर्ण जानकारी

- सेप्टिक ट्यांकी पानी नछिर्ने वा नरसाउने (Water Seal) प्रकारको हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकी दुई खण्डे हुनुपर्दछ र ती दुई खण्डमध्ये इन्लेटतिरको खण्डको क्षमता दुई तिहाइ र अर्कोको क्षमता एक तिहाइ हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीबाट निस्कने फोहरपानी विसर्जनको लागि सोकपिटको व्यवस्था हुनुपर्दछ वा पुनःप्रशोधनको लागि ढलमा जोड्न सकिन्छ ।
- सेप्टिक ट्यांकीभित्रको फोहरपानीको उचाइ न्यूनतम १.२ मि. तर अनिवार्य रूपमा निकास वा आउटलेटको व्यवस्था हुनु पर्दछ र अधिकतम २.२ मि हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीको लम्बाइ त्यसको चौडाइको २ देखि ४ गुणा हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीको सानो खण्डको लम्बाइ र चौडाइ ७० से.मि. भन्दा कम हुनुहुँदैन । यसो भएमा निर्माण वा मर्मतको क्रममा वा रित्याउने क्रममा काम गर्न असहज वा असम्भव हुन्छ ।

- इन्लेट र आउटलेट पाइपको न्यूनतम साइज १० से.मि. व्यासको हुनुपर्दछ ।
- ब्याफल वालमा लगाइने निकास पाइपको न्यूनतम साइज १० से.मि. व्यासको हुनुपर्दछ र यसको संख्या न्यूनतम ३ वटा हुनुपर्दछ ।
- सेप्टिक ट्यांकीभित्रको इन्लेट र आउटलेटमा अंग्रेजी अक्षरको "T" आकारको बेण्ड राखी डाउन पाइपको व्यवस्था गर्नु पर्दछ । उक्त डाउन पाइप कम्तिमा ३० से.मि. पानीमा डुबेको हुनुपर्दछ भने पानीको सतहभन्दा कम्तिमा ३० से.मि. माथि उठेको हुनुपर्दछ ।
- फ्रिबोर्डको न्यूनतम उचाइ ३० से.मि. हुनुपर्दछ । तर इन्लेट नै गहिरो भएको अवस्थामा फ्रिबोर्डको उचाइ आवश्यकता अनुसार बढी हुन सक्छ ।
- सेप्टिक ट्यांकीभित्र उत्पादन हुने विषालु एवम् दुर्गन्धित ग्यासको सुरक्षित निकासको लागि भेन्ट पाइपको व्यवस्था गर्नुपर्दछ । भेन्ट पाइप जमीन सतहभन्दा कम्तिमा २ मि. माथि उठेको हुनुपर्दछ र यसको व्यास न्यूनतम ७५ मि.मि. हुनुपर्दछ ।
- फोहरपानीको मात्रा डिजाइन क्षमता भन्दा धेरै घटीबढी भएमा सेप्टिक ट्यांकीले राम्ररी कार्य गर्न सक्दैन ।
- चर्पी सफा गर्ने वस्तु जस्तै विभिन्न प्रकारका रसायन, एसिड, क्लोरिन, डिटरजेन्ट आदि सेप्टिक ट्यांकीमा पठाउनु हुँदैन ।
- लेदो रित्याउने अवधि (Desludging) का आधारमा सेप्टिक ट्यांकीलाई नियमित रूपले खाली वा सफा गर्नुपर्दछ ।
- सोकपिट खानेपानीको स्रोतभन्दा कम्तिमा १० मि. टाढा हुनुपर्दछ ।

थप जानकारीको लागि:

वातावरण र जनस्वास्थ्य संस्था (एनफो)

११०/२५ आर्दश मार्ग १, थापागाउँ, नयाँ बानेश्वर

पोष्ट बक्स नं : ४१०२, काठमाडौं (पूर्व), नेपाल

फोन नं : +९७७-१-५२४४६४१, ५२४४६०९

फ्याक्स : +९७७-१-५२४४३७६, इमेल : enpho@enpho.org

वेबसाइट : www.enpho.org

BILL & MELINDA
GATES foundation